

SERGEJ SERGEJEVIČ PROKOFJEV

ROMEO
A JULIE

Sergej Sergejevič Prokofjev

ROMEO A JULIE

Původní libreto S. Prokofjev, L. Lavrovský a A. Piotrovský podle tragédie Williama Shakespeara

Dirigent	Paolo Gatto j. h.
Choreograf	Igor Vejsada
Režisér	Michael Tarant j. h.
Výtvarník scény	David Bazika j. h.
Výtvarnice kostýmů	Dana Hávová j. h.
Asistentky choreografa	Tamara Černá, Dana Muntágová
Šerm, souboje	Leopold Kotlár j. h., Ivan Petrák j. h., Petr Sýkora, Marek Tichý j. h.
Korepetitoři baletu	Elena Podolchova, Jaroslav Domanskij
Inspicienti	Bohuslava Kráčmarová, Libor Kuča

Osoby a obsazení

Julie	Saori Fukuda, Yuriko Kitamura
Romeo	Jan Krejčíř, Lukáš Lepold
Merkucio	Vladimír Vašků, Rodion Zelenkov
Benvolio	Michal Bublík, Jonáš Dolník j. h.
Tybal	Uladzimir Ivanov, Marek Svobodník j. h.
Paris	Jan Kolda
Chůva	Dana Muntágová
Páter Lorenzo	Petr Miller
Kapuletová	Tamara Černá
Monteková	Markéta Pospíšilová
Kapulet	Miroslav Rataj
Montek	Aleš Petrič j. h.
Vévoda veronský	Martin Gurbař, Václav Živný
Sluha Petr	Milan Zupko j. h.

Alena Burdová, Jana Kopecká, Petra Kováčová, Taťána Malíková, Marika Masione, Petra Nováčková, Milada Nováková, Jekatěrina Pronina, Jelizaveta Šibajeva, Eri Tagučí, Jana Tomsová, Karin Ulrichová, Veronika Vali, Dagmar Vyoralová, Jana Zelenková, Artur Dmochowski, Jiří Dvořák, Jan Hanuška, Zbigniew Hatlas, Jaroslav Kopecký, Filip Skála, Roberts Skujenieks, Roman Važík

Spolupracující členové Sport Moravia Marek Bláha j. h., Jan Hrubý j. h., Petr Venera j. h., Tomáš Orel j. h. a externisté.

Hraje orchestr opery Národního divadla moravskoslezského – koncertní mistr Vladimír Liberda.

Vedoucí provozně-technického útvaru Stanislav Muntág / Šéf výpravy Alexander Babraj / Vedoucí dekoračních dílen Barbora Macháčková / Vedoucí krejčovny Eva Janáková / Jevištní mistři Jan Benek, Antonín Krajíček / Mistr osvětlení Radko Orenič / Mistr zvuku Bořivoj Wojnar / Mistrová vlásenkárny / Eva Celarková / Mistrová garderoby Růžena Mauerová / Mistrová rekvizitárny Alexandra Václavíková

Premiéra 10. března 2007 v 19 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

2. premiéra 11. března 2007 v 17 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

Verona žije již delší dobu ve znamení nepřátelství dvou rodů – Monteků a Kapuletů. Není dne, kdy by nedošlo k nějaké potyčce či šarvátce a nejinak je tomu i dnes. Opět umírají mladí lidé a rozhořčený vévoda veronský nařizuje znepráteným stranám mír.

Mladičké Julii Kapuletové, která tráví čas s přítelkyněmi a chůvou, představují rodiče jejího budoucího ženicha – Parise. Dívku její nastávající nijak zvlášť nezaujme a postoj k němu se nezlepší ani na plesu, jenž pořádají Kapuletové ve svém domě. Slavnosti se v karnevalové masce účastní i syn nepřátelského rodu Monteků, mladý Romeo, doprovázený svými přáteli Benvoliem a Merkuciem. Důvodem Romeova vstupu na „nepřátelské území“ je dívka Rosalina. Lásky k ní však vyprchá v okamžiku, kdy Romeo spatří Julii a stejně jako ona propadne lásce na první pohled. Na bále je přítomen i Juliin bratranec Tybalt, který v okamžiku, kdy v podezřelých cizincích rozpozná Monteky, vyprovokuje roztržku. Juliin otec však situaci uklidní.

Okouzlený Romeo tráví noc pod Juliiným oknem a doufá, že svou lásku alespoň zahlédne. Ani Julie nemá pomýšlení na spánek a plna rozrušení vychází ven ze svého pokoje. Nečekané setkání milenců končí vzájemným vyznáním lásky a rozhodnutím uzavřít sňatek. Hned další noc je františkánský mnich Lorenzo oddá.

Romeo je jako vyměněný. Nereaguje na provokace Kapuletů, dokonce nabízí Tybaltovi přátelství. Tybalt se však chce bít a náhradního soka nachází ve vtipném a šibalském Merkuciovi. I ten boj odmítá, ale když je napaden, musí se bránit. Tybalt poruší všechna pravidla souboje a Merkucia zákeřně zabije. Zoufalý Romeo svého nejlepšího přítele pomstí.

Bratrancova smrt Julii hluboce zasáhne. Těžce se vyrovnává se skutečností, že Tybaltovým vrahem je její muž. Nakonec však Romeovi odpustí. Stráví s ním noc plnou lásky, ale i obav z budoucnosti. Druhý den Romeo prchá z města.

I přes tíži situace přivádějí Juliini rodiče Parise, aby požádal Julii o ruku. Zaskočení dceřiným odmítnutím a vzdorem však na sňatku trvají. Juliiným pomocníkem se opět stane páter Lorenzo, který vymyslí důmyslnou lest. Dá Julii lahvičku s nápojem, po jehož vypití upadne dívka do spánku podobného smrti. Po třech dnech se probudí s vírou, že se sňatek neuskuteční.

Zpráva o Juliině domnělé smrti se okamžitě roznese po Veroně i celém kraji. Dostane se i k Romeovi, který se zasažen hlubokou bolestí vrací do Verony. Naneštěstí se k němu nedostane Juliin vzkaz, ve kterém mu dívka celý plán vysvětluje. A tak, když uvidí v hrobce mrtvou Julii, pln žalu a zoufalství se Romeo otráví.

Účinek nápoje vyprchal a Julie se probouzí. Radostně se vrhne ke svému manželovi, záhy však pochopí, že je mrtev. I ona raději volí smrt než život bez své lásky.

Sergej Sergejevič Prokofjev

23. dubna 1891 – 5. března 1953

Sergej Prokofjev bývá někdy přirovnáván k W. A. Mozartovi. Byl stejně mimořádně talentovaný, hudebně všestranný a stejně jako Mozart se hudbou zabýval od malička. První Prokofjevovou učitelkou byla jeho matka, která hudbu milovala a velmi intenzivně se věnovala hře na klavír. „Hudbu jsem doma poslouchal od narození. Když mě večer uložili a mně se nechtělo spát, ležel jsem a poslouchal, jak někde daleko, za několika pokoji, zněla Beethovenova sonáta,“ vzpomíná skladatel ve svých pamětech. První skladbu složil v pěti a půl letech, zapsala ji jeho matka. Od šesti let si své skladbičky zapisoval sám. Od sedmi let ho matka pravidelně učila hrát na klavír a chtěla po něm, aby vždy řekl, zda se mu procvičovaná skladba líbí a zdůvodnil proč. Když pak o rok později viděl v Moskvě představení Knížete Igora, Fausta a Spící krasavice, byl fascinován. Hned po návratu do ukrajinské Soncovky, kde se narodil a v dětství žil, začal psát svou první operu jménem Velikán. Nejprve napsal na dětském psacím stroji veršované libreto, během čtyř měsíců pak měl hotovou partituru. Samozřejmě jde o dílo dítěte, ale stejně se v něm už rýsují některé znaky skladatelovy pozdější tvorby – záliba v silných efektech, v umělecké hyperbole a ostrých kontrastech.

Ještě před tím, než jej rodiče přihlásili na gymnázium, nechali posoudit hudební schopnosti svého syna Alexandru Glazunovovi, skladateli a profesoru konzerva-

toře v Sankt Petěrburgu. Prokofjev měl v té době za sebou už studium hudební teorie u Reingolda Gliera, který ho zasvětil i do harmonie, instrumentace a piloval s ním hru na klavír. Glazunov byl třináctiletým Sergejem nadšen. Přemluvil rodiče, aby ho nechali dělat zkoušky na sanktpetěrburgskou konzervatoř. Prokofjev, ač z uchazečů nejmladší, byl u zkoušek nejlepší. Zpočátku jej sice zaskočily poněkud diktátorské způsoby vedení školy, ale v roce 1914, kdy končil studium v klavírní a dirigentské třídě, byl opět nejlepší. I přes výhrady tehdejšího ředitele Alexandra Glazunova, který ač kdysi Prokofjeva ke studiu jednoznačně doporučil a společně s Rimským-Korsakovem přijal, těžce nesl jeho skladatelskou činnost (tedy přesněji její škodlivý směr – jak říkal) získal Rubinsteinovu cenu – koncertní křídlo značky Schröder. Ještě se sluší uvést jména hlavních Prokofjevových profesorů – byli jimi Anatolij Ljadov (harmonie), Anna Jesipova (klavír), Nikolaj Čerepnin (dirigování).

Hudební vývoj Sergeje Prokofjeva je velmi složitý a nejednoznačný. Zjednodušeně by se dalo říci, že od agresivně působící hudby (Skytská suita, Sarkasmy) přes neoklasické období dospěl k vlastnímu hudebnímu výrazu. Posluchači se vždy dělili na nadšené zastánce a milovníky jeho hudby a na ty, jež Prokofjevovu tvorbu zcela odmítali.

Hned po ukončení školy odjel Prokofjev do Anglie, kde se seznámil s šéfem v zahraničí působícího Ruského baletu Sergejem Ďagilevem. Domluvili se na spolupráci, ale ta se nakonec uskutečnila až o několik let později, neboť kontaktům obou mužů zabránila první světová válka. Od roku 1918 do roku 1934 žil skladatel zásluhou Lunačarského, jenž mu zajistil pas, dlouhá léta v cizině – především v USA a Paříži. I přes veškeré úspěchy, kterých v cizině dosáhl jako skladatel i klavírista, však cítil potřebu vrátit se domů. Měl pocit, že mu dochází inspirace, kterou může oživit jen pobyt v Rusku. Po svém návratu se sblížil s uměleckou avantgardou a vytvořil řadu mistrovských děl jako např. operu Vojna a mír, balety Romeo a Julie a Popelka, hudbu k Eizenštejnovým filmům Alexandr Něvský a Ivan Hrozný. Zároveň však zažil hluboké zklamání, které velmi silně ovlivnilo jeho nevalné zdraví a uspíšilo jeho skon. V roce 1948 byl na sjezdu Svazu skladatelů označen za formalistického skladatele. Všechna jeho jevištní díla kromě moskevské inscenace Romea a Julie byla stažena z repertoáru divadel. V průběhu zkoušek byla zakázána i jeho nová opera – Příběh opravdového člověka, a to i přesto, že se u ní snažil o tradičnější hudební postupy. Stejný osud potkal i druhý díl opery Vojna a mír. Prokofjevův zdravotní stav se prudce zhoršil a i po jeho zlepšení nebyl skladatel schopen pracovat víc než hodinu denně. V roce 1949 ještě vytvořil své poslední hudebně-dramatické dílo Kamenný kvítek. Na nátlak choreografa však připisoval další a další tance, u nichž už nestihl udělat instrumentaci. Premiéry baletu se geniální skladatel, vynikající znalec literatury, filmu a výtvarného umění, šachista první kvalifikační třídy, který plynule hovořil několika jazyky, nedožil...

K jeho nejlepším dílům patří opery *Láska ke třem pomerančům* a *Vojna a mír*, klavírní a houslové sonáty a koncerty, smyčcové kvartety, komorní a koncertní hudba, V., VI. a VII. symfonie, oblíbená *Klasická symfonie a Péťa a vlk*.

Nesmírně významná je jeho baletní tvorba, neboť Prokofjev vytvořil nový typ moderního baletu.

Několik kratších děl zkomponoval na Ďagilevovu objednávku pro Ruský balet – *O lháři*, který sedm jiných lhářů přelstil (1920, premiéra 1921 v Paříži), *Ocelový skok* (1927) – krátký balet *Na Dněpru* (1931) vznikl pro Sergeje Lifara. Ruskému baletu byl určen i první Prokofjevův celovečerní balet *Marnotratný syn* (premiéra 1929).

Na *Romeovi a Julii* začal Prokofjev pracovat krátce po svém návratu do SSSR, v roce 1935. Dílo, jehož libreto napsal společně s L. Lavrovským a A. Piotrovským, si u něj objednal balet Kirovova divadla v tehdejší Leningradu (Sankt Petěrburg). Libreto zachovává základní linii a myšlenky Shakespearova dramatu – samozřejmě jsou eliminovány vedlejší postavy a naopak přibýly taneční a davové scény. Nejdůležitějším tématem příběhu, který je vyprávěn podle starší baletní tradice ve dvaapadesáti číslech, je láska a smrt. Prokofjev v hudbě velmi zásadně uplatnil techniku stálých hudebních charakteristik a plně rozvinul svůj lyrismus. Například milostná scéna před Romeovým odchodem do vyhnanství patří mezi nejkrásnější scény tohoto typu vůbec.

Nicméně v Kirovově divadle Prokofjev napoprvé nepochodil. Vedení divadla originalita hudby zaskočila, a tak skladatel uzavřel smlouvu s Velkým divadlem v Moskvě. I zde však byla příprava premiéry zastavena, protože v průběhu zkoušek byla hudba shledána netaneční. Premiéra díla, které je jedním z vrcholů baletní tvorby vůbec, se nakonec konala 30. prosince 1938 v divadle Na Hradbách (dnešní Mahenovo) v Brně. Zasloužil se o ni choreograf Ivo Váňa Psota, jenž tančil i roli Romea.

Ohlasy v místním tisku byly rozporné – nadšené, rozpačité i odsuzující. Například Gracian Černušák napsal v *Lidových novinách*, že „nový realismus se projevuje vnějškovou ilustrativností zcela elementární povahy.“ Současnou Prokofjevovu tvorbu dokonce označil autor *Dějepis hudby* za stagnující. Rozpačitému přijetí odpovídal i počet repríz – bylo jich šest.

Opravdu světovou premiérou pak bylo uvedení baletu 11. ledna 1940 v Kirovově divadle opery a baletu. Nutno říci, že to bylo až po úspěšném uvedení tří z baletu vycházejících suit. Po moskevské premiéře v roce 1946 už *Romeo a Julie* z baletního jeviště nikdy nezmizeli. Dílo postupně uvedla divadla na celém světě – v Německu (1948), Dánsku (1955), Francii (1955), Itálii (1961), Velké Británii (1965) atd. První československé poválečné premiéry se konaly v roce 1950 v Praze (choreografie S. Machov) a Ostravě (choreografie E. Gabzdyl). Asi nejslavnější inscenaci díla u nás vytvořili režisér Petr Weigl a choreograf Miroslav Kůra. Inscenace měla premiéru v roce 1971 v Národním divadle v Praze a dosáhla více než dvou set repríz. Její filmová verze pak o rok později získala cenu na televizním festivalu v Itálii.

Ostravský balet uvedl *Romea a Julii* naposledy v roce 1982 v choreografii Alberta Janíčka. Po pětadvaceti letech se k tomuto mistrovskému dílu vrací.

Pár slov režiséra

S Romeem a Julií jsem se setkal před lety, v době nesvobody. Naše představení bylo vášnivé, bojovné, konfliktní. Získalo velký ohlas, mnoho cen, mělo své velké příznivce a také odpůrce. Léta jsem se bránil, po tak zásadní zkušenosti, inscenovat toto Shakespearovo veledílo. Až teď – po špičkách vstupuji na baletní sál po boku svého přítele Igora Vejsady. Balet je úplně jiné médium, navíc osobnost choreografa je pro vznik díla naprosto zásadní. Pro mne jsou to nové dveře, které se maličko pootvírají.

Michael Tarant

NDM

Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava

Ředitel: Mgr. Luděk Golat
Šéf baletu: Mgr. Igor Vejsada

Program vydalo
Národní divadlo moravskoslezské,
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legií 148/14 , 701 04 Ostrava

Texty a redakce programu: PhDr. Alena Miková
Fotografie: Adam Kotek, Dalibor Andrýsek
Obálka: Adam Kotek
Grafická úprava: Dalibor Andrýsek
Tisk: KARTIS + Co

„Nositele autorských práv k dílu zastupuje DILIA,
divadelní, literární a audiovizuální agentura, Krátkého 1, Praha 9.“

Činnost Národního divadla moravskoslezského, příspěvkové organizace
statutárního města Ostrava, je financována z rozpočtu města Ostravy.

Aktivity NDM jsou také finančně podporovány Ministerstvem kultury
České republiky a Moravskoslezským krajem.

HLAVNÍ PARTNER

O₂

PARTNER BALETNÍHO PŘEDSTAVENÍ

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

ČESKÝ ROZHLAS
OSTRAVA
99.0 FM • 105.3 FM • 107.3 FM

SKUPINA ČEZ

MEDIÁLNÍ PARTNER NDM

deník